

Kettusviesti 1/2016

Sisältö

<i>Puheenjohtajan palsta</i>	3
<i>Viipuriin kesällä 2016</i>	4
<i>Lämpötilastoja</i>	5
<i>Kaskanen korpikylä</i>	6
<i>Ammattia hankkimassa</i>	12
<i>Valokuvia vuodelta 2015</i>	15

Puheenjohtajan palsta

Tuula Luomala

Hyvät Kuolismaan Kettusten sukuseuran jäsenet!

Tänä keväänä 2016 ikävät pommi-iskuihin liittyvät uutiset ovat pitäneet jännityksessä niin matkustajia kuin TV-katsojakin. Täällä kotimaassa on turvallista liikkua ja suunnitella kaikenlaista istutettavaa mökille ja parvekkeelle ja saada luotua idylliä lähipiiriin. Nyt pitäisi olla kylvettynä istutusruukkuihin paprikat ja krassit, joten heti huomenna on mentävä markettiin ostoksille. Mielenkiintoista seurattavaa onnistuneesta kasvien kasvusta sitten riittääkin aina koko kesän ajan.

Sukuseura selvittää mahdollisuutta Viipurin matkaan ensi kesänä mutta kustannukset näyttävät tulevan yllättävän kalliiksi, joten tässä asiassa mennään ns. alkumetreillä. Nettisivuilla kyselemme alustavasti onko halukkaita lähtijöitä matkalle ja sen jälkeen teemme päätöksen matkasta.

Osa tuttavistani on vielä hiihtämässä Lapin maisemissa kun omassa etelän kaupunkimaisemissa on ensimmäiset krookukset ja helmililjat jo kukkimassa. On niin ihanaa aikaa kun valoa riittää ilta myöhään ja kesä kolkuttaa ovella.

Käy kurkkaamassa nettisivuja osoitteessa www.kuolismaankettuset.fi

Huom! Olethan maksanut kannatus/jäsenmaksun, josta ohjeet samaisella nettisivulla

Aurinkoista Kevätaikaa toivottaa Tuula

Viipuriin kesällä 2016

Lähde kanssamme Viipuriin 8. – 10.7. 2016!

Sukuseura on kesän 2015 sukukokouksen osanottajien toiveen mukaisesti järjestämässä heinäkuussa matkan muistojen Viipuriin. Matkalla majoitumme hotelliin ja tutustumme Viipurin kaupunkiin ja sen lähistöllä oleviin sota-ajan taistelupaikkoihin. Matkan hinta riippuu osanottajien määrästä ja siitä, onko matkalle lähtijällä oma vuosiviisumi vai tarvitaanko ryhmäviisumia.

Matka toteutetaan, jos matkalle on tarpeeksi lähtijöitä.

Kyselyt ja ilmoittautumiset puheenjohtaja@kuolismaankettuset.fi tai puhelimitse varapuheenjohtajalle 0505213630.

***Jos matka toteutuu, reitti on Joensuu - Lappeenranta tai Imatra –Viipuri - Joensuu
-2 yötä perillä hotellissa 2h huoneessa sis. aamiainen
-ryhmäviisumi, jos matkustajalla ei ole vuosiviisumia
-hotellin rekisteröitymismaksu***

Viisumianomusta varten tarvitsemme paperit viimeistään 3 viikkoa ennen tai jopa aikaisemminkin voi toimittaa.

Ilmoittautumiset toukokuun 15. päivään mennessä sähköpostilla puheenjohtaja@kuolismaankettuset.fi

Lämpötilastoja

Ensio Kettunen

Olen elämäni aikana tehnyt jos jonkinlaisia tilastoja elämän eri aloilta. Yksi ylitse muiden on, kun kerään tietoa vuodenajan säistä, lämpötiloista, ensilumen tulosta, jäiden tulosta ja jään lähtöpäivistä. Joskus tilastojen tekeminen rassaa paljon. On lähdössä matkalle ja matkan ajaksi on etsittävä henkilö, joka hoitaa tilastoinnin. Onneksi elämme nykyaikaa ja voin tehdä tilastoja missä päin maailmaan tahansa.

Olemme nyt elämässä vuotta 2016. Vuosi vaihtui ennätysellisen vähälumisena ja pakkaskelissä. Jouluaattona 2015 saimme pysyvän lumen ja sitä oli maassa vuoden 2016 alussa vajaat viisi senttiä. Tammikuussa saimme kokea vanhan hyvän ajan pakkaskelejä. Ilomantsissa tammikuun keskilämpötilaksi tuli -19,2 astetta. Kylmin päivä oli 19. tammikuuta ja mittarimme näytti aamulla -33,8 astetta pakkasta. Lunta oli tammikuussa vähän, mutta kuun lopussa oli kaksi lumimyräkkää ja tammikuun lopussa lunta oli Ilomantsissa 35 cm. Helmikuun keskilämpötila oli -4 astetta ja lunta oli maassa 55 cm. Kylmiä tammikuuta on ollut elämäni aikana vuosina 2010 (-17,2 astetta), 2003 (-19,0 astetta), 1985 (-23,5 astetta) ja vuonna 1966 (-20,0 astetta). Vuonna 1966 helmikuu oli vielä kylmempi, sillä silloin keskilämpötila oli -24,5 astetta. Pakkasta oli silloin Ilomantsissa pahimmillaan -42 astetta (lehdissä kerrottiin, että Lapissa olisi ollut jopa -46 astetta). Muistan kevään 1966 hyvin. Isäni oli eräänä pakkasaamuna lähdössä mopolla töihin. Naapurin mittarin mukaan pakkasta oli silloin -42 astetta. Meidän eloho-

peamittari oli jämähtänyt -36 asteeseen. Mopon moottori ei pyörähtänyt käyntiin, joten isä vei mopon navettaan. Moottorin alle hän toi hiiliä ämpärissä ja pian mopo hörähteli käyntiin. Mopo työnnettiin navetasta pihalle ja isä lähti ajamaan sillä kohti Ilomantsia, missä hän oli rakennuksella töissä. Me jäimme sinä aamuna kotiin, sillä pitkä koulumatka ei siinä pakkasessa kiinnostanut. Vanhemmat sisarukset yrittivät mennä linja-autoon, mutta sitä ei kuulunut tulevaksi, oli jäänyt matkan varrelle. Lämpötila oli muutaman päivän ajan -40 asteen alapuolella ja pikkuhiljaa pakkasen laski siedettävälle tasolle. Elimme silloin helmikuuta ja olimme yhden viikon kotona kovien pakkasten takia. Muistan erään koulupäivän kun menimme kouluun -35 asteen pakkasessa. Opettajamme haukkui meitä luusereiksi, kun sanoimme, että olimme edellisen päivän poissa pakkasten takia. Edellisen päivän lämpötila oli -30 astetta. Korjasimme tilanteen seuraavana päivänä olemalla poissa koulusta, pakkasta oli vielä yli -30 astetta. Talvella oli lunta toista metriä ja keväällä oli Ilomantsissa suurtulvat.

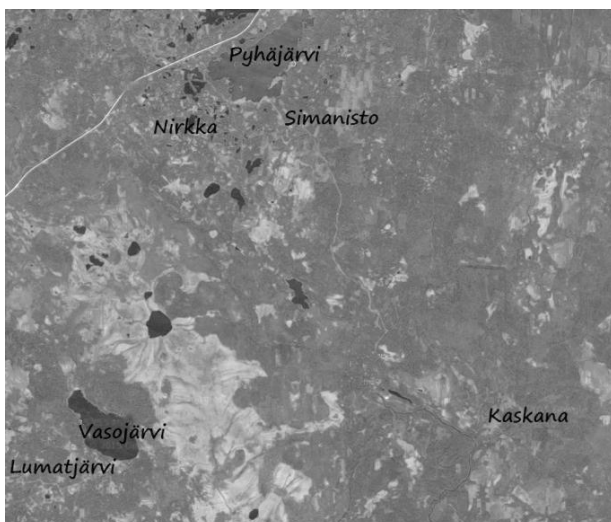
Menneen vuoden 2015 keskilämpötilaksi jäi Ilomantsissa 3,98 astetta. Kaksituhatluvulla keskilämpötila on 2,98 astetta ja neljän asteen keskilämpötiloja on ollut vuosina 2000, 2005 ja 2015. Kylmin vuosi oli 2010, jolloin keskilämpötila oli 1,1 astetta. Silloin tammikuussa oli kylmintä 27. päivän aamuna hiukan yli -30 astetta. Kylmin päivä oli sinä vuotena 20. helmikuuta, jolloin oli aamulla -32 astetta pakkasta.

Korpivaellus

Ensio Kettunen

Jalkaväkirykmentti yhdeksän miehet olivat kotoisin Itä-Suomen eri pitäjistä. Ilomantsilaiset reserviläiset oli sijoitettu pääasiassa rykmentin kolmanteen pataljoonaan, mutta sotaväestä nuoret miehet siirrettiin kesän ja syksyn aikana ensimmäiseen ja toiseen pataljoonaan.

Mannerheim määräsi elokuussa neljän päivän tauon hyökkäykseen, jolloin joukot ryhmitettiin uudelleen. Osastojen huolto saatiin samalla pelaamaan paremmin kuin kesällä 1941. Elokuun viimeisellä viikolla joukot jatkoivat hyökkäystä itään. Jalkaväkirykmentti ysin joukot lähtivät etenemään kohti Aunusta ja Petroskoita. Syyskuun toinen viikko oli katastrofaalinen Ilomantsin miehille, sillä kymmenkunta miestä kaatui viikon aikana ja useita miehiä haavoittui. Pääosa näistä miehistä palveli kahdeksannessa komppaniassa.

Syyskuun toisella viikolla rykmentin joukot olivat Prääsän karjalaiskylän lähellä sijaitsevan Pyhäjärven eteläpuolella. Kahdeksas komppania oli lähestymässä Nirkan kylää. Pyhäjärvelle hyökättiin 9. – 10. syyskuuta. Hyökkäys eteni ensin hitaasti, mutta pian kylä oli saatu hallintaan. Kahdeksas komppania määrättiin hyökkäämään Nirkan kylään 11. – 12. syyskuuta. Hyökkäys lähtee hyvin käyntiin, mutta lähellä kylää hyökkäys pysähtyi miinakentän eteen.

Hyökkäys 10.9.-41 Pyhäjärvellä SA-kuva
Kylän edustalle venäläisjoukot olivat kylväneet täyteen miinoja, jotka aiheuttivat kahdeksannessa komppaniassa useita kaatuneita ja haavoittumisia. Yksi kaatuneista oli ilomantsilainen korp-raali Veikko Kettunen, joka kaatui Nirkan kylän edustalla torstaina 11. syyskuuta. Joukkue saapui aamulla viiden aikaan noin 1,5 kilometriä Nirkan kyläs-

tä lounaaseen sijaitsevaan tienhaaraan. Veikko käveli tienhaarassa venäläisten asettamaan miinaan ja kuoli heti räjähdyksessä. Yhdeksän muuta sotilasta haavoittui miinoista. Päivän taisteluissa haavoittunut ilomantsilainen Otto Kiuvalainen kuoli 13. syyskuuta kenttäsairaalassa.

Neuvostojoukkojen vastarinta oli Nirkassa kovaa ja komppania jäi yöksi aseisiin kylän edustalle. Aamulla tykistö ja kranaatinheittimet tulittivat tunnin ajan kylässä olevia vihollisbunkkereita. Keskityksen jälkeen kahdeksas komppania jatkoi hyökkäystä Nirkan kylässä olevia venäläisjoukkoja vastaan ja ilta-päivällä Nirkan kylä oli Suomalaisjoukkojen hallinnassa. Hyökkäyksessä kaatui kuusi ilomantsilaista miestä ja 24 sotilasta haavoittui. Kaatuneet ilomantsilaiset olivat; sotamies Evert Kettunen, korpraali Juhana Ikonen, sotamies Onni Ikonen, alikersantti Hannes Kontkanen, alikersantti Leo Muhonen ja sotamies Mikael Savinainen. Kaatuneet siirrettiin kaatuneitten kokoamispaikan kautta Ilomantsiin ja osa haavoittuneista Suojärvelle perustettuun väliaikaiseen kenttäsairaalaan.

Nirkan kylä 12.9.-41 SA-kuva

Kristianin kylä 15.9.-41 SA-kuva

Nirkan kylästä kolmas pataljoona siirtyi kokonaisuudessaan Pyhäjärven eteläpuolelle. Taistelut jatkuvat seuraavana päivänä Kristianin kylässä ja Simanistossa pataljoona yhtyi JR 30 joukkoihin. Osastot lähtivät ajamaan takaa Pyhäjärven Simanistosta paennutta venäläistä kolonaa, joka joutui vaikeuksiin pehmeällä ja kelirikkoisella tiellä.

Rykmentin ensimmäinen ja toinen pataljoona olivat samaan aikaan lähes-tymässä Kaskanen kylää etelästä Vasojärven ja Kotkatjärven kylien suunnalta.

Simaniston kylä SA-kuva

Toisen pataljoonan sotilaat marssivat 13. syyskuuta Kaskanan erämaakylän eteläpuolella kulkevaa Vašinkajokea (Vaaseninjoki) seurailevaa tietä. Edellisenä viikkona oli satanut vettä useana päivänä ja tiet olivat liejuisia ja pohjattomia. Tiestö vaati pataljoonaa seuraavalta kuormastolta suuria ponnistuksia. Hevoset vetivät suuria kuormia, joissa oli ammuksia, aseita, teltoja ja ruokatarvikkeita. Autoja jouduttiin työntämään tai vetämään pahimpien paikkojen ohi. Edellisenä päivänä komppania oli vallannut Kotkatjärven kylän ja nyt edettiin kohti Kaskanan kylää.

Kotkatjärven kylä 11.9.-41 SA-kuva

Joukkojen huollossa turvaututtiin hyökkäysvaiheessa paljon kuivamuo-

naan. Joukot saivat Vasojärven lähellä olleessa pienessä itäkarjalaisesta salokylässä ensimmäisen lämpimän aterian viikkoon. Miehet ovat lähdössä jatkaamaan matkaa, kun kylän raitilla käveli sotilaita vastaan suuri sika. Sika ammuttiin ja teurastettiin seuraava aterian varten ja läheisestä perunapelloista miehet kaivoivat uusia perunoita liha-keittoa varten.

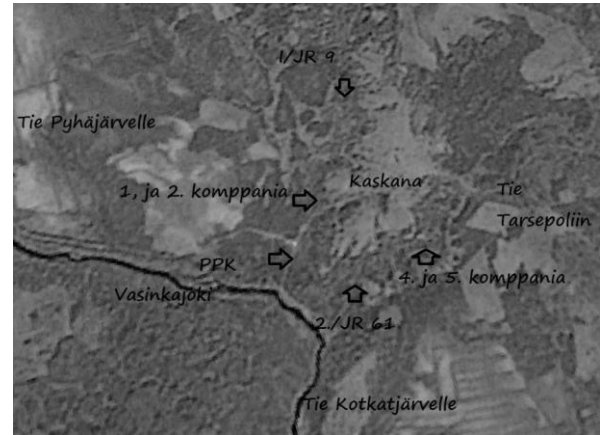
Tiestöllä oli venäläisten asettamia miinoja ja ne hidastivat joukkojen etenemistä. Edellisinä päivinä oli haavoittunut jo viisi miestä vihollismiinoista. Iltapäivällä aurinko paistoi kirkaalta taivaalta ja marssiosasto pysäytettiin kahden kilometrin päässä Kaskanan erämaakylästä. Komppanioille annettiin käsky majoittua metsään. Jokaisesta komppaniasta lähetettiin illan aikana partioita erämaakylän liepeille tutustumaan tulevaan hyökkäysmaastoon. Kylän eri puolille oli edellisenä päivänä siirtynyt rykmentin ensimmäisen ja toisen pataljoonan komppaniat, Polkupyöräkomppania PPK ja 2./JR 61 miehiä. Kylä oli siten käytännössä motissa, mutta koillispuolen erämaa-alue oli miehittämättä, koska se olisi paljastanut joukkojen hyökkäysvalmistelut.

Lentotiedustelusta ilmoittivat pataljooniin päivää aiemmin, että Kaskanaa kohti oli saapumassa Pyhäjärveltä suuri kolonna, jossa oli mukana raskasta aseistusta, panssarivaunuja ja tykistöä.

Kolonnaa ajoi takaa Jalkaväkirykmentti 30 ja sille alistettu rykmentin kolmas pataljoona, joka oli huvennut edellisinä päivinä Pyhäjärven ja Nirkan kyliä valtaessa.

Rykmentin komentaja eversti August Kuistio oli päättänyt vallata Kaskan erämaakylän seuraavana päivänä, jotta venäläiskolonna ei pääse yhdistymään Kaskanassa oleviin venäläisjoukkoihin.

Omat partiot olivat illan aikana havainneet, että kylän länsi- ja eteläpuolella olevien teiden ympäristö oli miinoitettu ja muutamia miehiä haavoittui vakavasti miinojen räjähdyksissä. Ilta-päivällä TK-miehet olivat tutustumassa hyökkäysvalmisteluihin. TK-miesten mukana oli Ilomantsin Kuolismaasta kotoisin oleva tiedotusosastossa palvelut sotamies Aleks Hattunen. Aleks käveli muiden miesten kanssa Kaskan kylään johtavalla tiellä ja erään tienhaaran kohdalla hän astuu venäläisten asettamaan miinaan. Aleks haavoittuu vaikeasti miinan räjähdyksessä ja hänet viedään TK-miesten autolla Suojärven väliaikaiseen kenttäsairaalaan, jossa hän kuoli seuraavana päivänä.

Kaskan kylä syyskuu 1941

11.9.-41 Torstaina. Kello 4.00 lähdettiin etenemään tavoitteena Aunus Petroskoin tie. Se saavutetaan ilman taistelua. Tiellä oli miina, jossa meni yksi mies ja 2 miestä haavoittui. Kello 9.00 lähdettiin etenemään pohjoiseen päin noin 8 km ja siellä saatiin kosketus viholliseen. Tavoitteeksi asetettu joen varsi saavutettiin kello 15.00. Joenrannalla venäläiset ampuivat joen takaa muutamia laukauksia ja meidän osasto ryhmittyi aseisiin. Viholliset katosivat joen takaa illan aikana. Ruokaa emme saaneet, mutta onneksi meillä oli mukana edellisenä päivänä Ilomantsin Lottien lähettämiä karjalan piirakoita ja pullia. Sää on ollut päivän aikana puoli-pilvinen ja yö oli rauhallinen.

Kaskan suuri erämaakylä sijaitsi peltoaukeiden ympäröimänä keskellä suuria salomaita. Vehreät pellot reunustivat kylää ja ainoastaan kylän itäpuolella metsä ylsi kylään saakka. Metsässä oli kylän kalmisto ja pieni tsasouna. Kylässä sijaitsi neuvostoaikainen

kolhoosi, jossa työläiset hoitivat kolmisatapäistä lehmikarjaa. Joillakin kolhoosin työläisillä oli oma pieni peltotilkku, josta oli saatu vuosien varrella leivän jatketta perheelle. Lähimpiin kyliin oli useiden peninkulmien matka. Lännessä, lähes viiden peninkulman päässä oli Kotkatjärven ja Pyhäjärven kylät. Idässä olevaan Latvian kylään oli tietöntä taivalta lähes viisi peninkulmaa.

Illalla 14. syyskuuta kylän länsipuolelta kuului taistelun ääniä. Siellä oli etujoukkona toiminut polkupyöräkomppania joutunut taisteluun vihollispartioiden kanssa. Taistelu yltyi illan aikana, mutta hiipui iltayön aikana yksittäisiin laukauksiin. Yöllä Kaskanan erämaakylän lähelle saapuivat tykistö ja kranaatinheittimet ja ne aloittivat välittömästi tehdä tuliasemia seuraavana päivänä tapahtuvaa hyökkäystä varten.

Seuraavana aamuna 14. syyskuuta sää oli puolipilvinen, mutta poutainen. Pioneerit olivat aamulla varhain aloittaneet miinakenttien raivaamisen Kaskanan kylän edessä olevalta tiealueelta ja sen veressä olevilta pelloilta. Neljäs ja viides komppania siirtyivät kylän kaakkoispuolelle, kalmistometsän taakse.

Hyökkäyksen H-hetkeksi oli määrätty 14. syyskuuta kello 17. ja siihen mennessä kaikkien pataljoonien oli oltava hyökkäysvalmiina. Pääosa komppanioista pääsi siirtymään heille määrättyyn hyökkäyspaikkaan ajoissa. Ty-

kistö ja kranaatinheittimet aloittivat kello 16.00 tulituksen ja tunnin kuluttua komppaniat lähtivät hyökkäämään Kaskanan kylään. Siellä olevat venäläisjoukot olivat asemissa kylässä olevissa pesäkkeissä, ja ne puolustautuvat sitkeästi suomalaisjoukkojen hyökkäystä vastaan. Illan hämärtyessä Suomalaisjoukot olivat saaneet kylän hallintaansa. Yöllä viholliset tekivät useita vastahyökkäyksiä kylässä olevia Suomalaisjoukkoja vastaan. Viholliset joutuivat pakenemaan seuravana aamuna pohjoisen suuntaan, kohti Tarsepolia. Siellä venäläiset siviilit olivat tehneet laajojen suoalueiden ylitse kapulatietä Muurmannin radan suuntaan.

Vihollisia kaatui Kaskanan valtaus-taisteluissa kymmeniä ja noin kaksikymmentä vihollisotilasta antautui vangeiksi. Kylän valtauksessa kaatuivat suomalaisista Keijo Lehelä, Veikko Mahonen ja Heikki Nevalainen. Heidän lisäksi useita miehiä haavoittui. Kaskanan erämaakylästä saatiin sotasaaliiksi suuri määrä erilaista sotakalustoa, sekä 40 hevosta ja 300 lehmää.

Kaskanan kylään tulleet joukot majoittuivat kylän taloihin. Osa komppanioista halusi majoittua seuraavaksi yöksi kylän takana olevaan kuusikkoon. Lepo oli miehille tarpeen, sillä edelliset viikot oli hyökätty ilman pidempiä lepotaukoja. Joukot lepäsivät seuraavan vuorokauden ja kunnostivat kalustoa. Kylässä

miehet saivat lämmintä ruokaa pitkästä ajasta, sillä kylän lehmistä ja aiemmin tapetusta siasta tehtiin lihasoppaa nälkäisille sotilaille.

Iltapäivällä kylään saapui kanttiini-auto, josta sadat miehet ostivat tupakkaa, kahvia ja muita pientarpeita. Kanttiiniauton mukana saapui myös kenttäposti ja miehet saivat viikon tauon jälkeen kirjeitä ja paketteja kotisuomesta. Kylässä olevat saunat lämpenivät vuorokauden ympäri ja saunomisen jälkeen miehet pukivat päällensä puhtaat alusvaatteet.

Pyhäjärven ja Kaskanan välissä ollut vihollisen kolonna jäi mottiin Tsaromajoella JR 30 ja I/JR 9 joukkojen väliin. Kolonnassa olevat venäläissotilaat yrittivät avata mottia, mutta huomattuun, että taistelu oli toivotonta, he pakenivat erämaan kautta kohti Tarsepolia. Kolonnasta saatiin sotasaaliiksi toista-kymmentä ehjää panssarivaunua, kymmeniä tykkeitä, kuorma-autoja ja muuta sotasaalista. Kun motti oli lauenut, Suomalaisjoukot jatkoivat marssia kohti Kaskanan erämaakylää, jossa miehet saivat levätä yhden vuorokauden.

16.9.-41 Tiistaina sää oli pilvinen, lämpöä on +12 astetta. Yöllistä untamme häiritsivät metsissä samoilevat venäläiskolonnan miehet. Olimme saaneet edellisenä päivänä motista noin kymmenen vankia. Aamulla herättyämme

oli nuotioilla kaksinkertainen määrä vankeja. Nautimme heidän kanssaan teetä ja vanikkaa. Kello 5.00 lähdimme jatkamaan matkaa kohti Kaskanan kylää. Matkan varrella näimme kuinka suomalaisten tihutyö oli jättänyt. Rysiltä oli jäänyt peräännyessä kaikkea, hevosia rattaiden edessä, kuormat täynnä kaikenlaista sotatavaraa. Kello 9.30 jäätiin erään järven eteläpäähän. Kello 17.00 lähdettiin jatkamaan matkaa ja saavuttiin kuusi kilometriä ennen Kaskanaa olevaan tienristeykseen, jonne jäimme yöksi.

*Korpraali Väinö Kettusen komppanian sotakertomus on luettavissa kokonaisuudessaan syyskesällä 2016 ilmestyvässä **Kuolema Syvärillä** kirjasta.*

Kaskanassa kaatunut Alekski Hattunen

Ammattia hankkimassa

Ensio Kettunen

Tammikuun alussa 1972 sää oli lauhaa, mutta ilmat kylmenivät tammikuun lopussa. Hiihtäminen tammikuussa jäi vähiin kovien pakkasten takia. Helmikuussa sää oli normaali ja lunta sateli päivittäin. Lunta oli sinä keväänä paljon. Maaliskuu ja huhtikuu olivat parisen astetta normaalivuosiä kylmempiä ja silloin saimme nauttia aurinkoisista päivistä. Hiihdin kevään aikana paljon ja kuntoni kasvoi kohisten. Pidin katiskoita läheisissä järvissä ja kävin pilkillä loppukevällä useita kertoja. Kalaa tuli vaihtelevalla menestyksellä. Kevät oli ollut kylmä ja jäät lähtivät järvistä myöhään. Nuorajärvi vapautui jäistä vasta 20. toukokuuta. Toukokuussa lähdin istuttamaan taimia Enso Gutzeitin savotoille Piilovaaran lähelle Ahovaaraan. Asuimme serkkupoikien kanssa viikot Ahovaaran kämpällä ja ostimme kämppäemännältä yhden lämpimän ruoan päivässä. Istutus tapahtui urakkatyönä. Istuttajan piti tehdä ensin laikku ja sen jälkeen istutuskuoppa, johon taimi istutettiin. Minulle sattui kivikkoinen rinne, jonne yleensä istutin 700 – 900 tainta päivässä. Parin viikon jälkeen istutus-pomo alkoi ihmetellä, kun taimia kului savotassa normaalia enemmän. Syyksi paljastui se, että osa taimista oli laitettu suolle ”konttoon”. Pari kirkonkylän nuorta miestä laitettiin kotiin vilunkipelin vuoksi. Itku kurkussa pojat lähtivät kotiin! Kesäkuun alussa siirryimme taimi-

savotasta siemensavottaan Haravapurolle. Muutimme asuinpaikkamme Käenkosken vanhalle kämpälle. Kesäkuun alku oli kuumaa aikaa ja päivittäin lämpötila kohosi lähelle hellelukemia. Työnteko lämpimässä suomaastossa itikoiden syötävänä ei ollut herkkua nuorelle pojalle. Serkkupojat ihmettelivät, kun kerroin heille, että olen menossa ammattikouluun. He sanoivat, elämä on helpompaa täällä metsien keskellä. Talvisin aika vierähtää savotoilla, kevät ja alkukesät taimi- ja siemensavotoilla. En nähnyt silloin poikien haaveissa tulevaisuutta. Eivätkä he itsekkään jääneet myöhemmin metsätöihin.

Särkkätiellä hiihtämässä keväällä 1972

*Kuvan särkkä on jo kadonnut maisemasta. Käenkosken kämpällä oli luteita. Yritimme estää niitä laittamalla hetekan jalkojen alle pesuvateja, mutta sekään ei auttanut. Olimme aamuisin täynnä paukamia. Osa pojista kävi öisin kalastamassa kyläläisten sumpusta kaloja. Siitä nousi kova häly, mutta syyllisiä ei saatu kiinni. Yksi savottakaveri oli tuonut kiväärin mukana savottaan. Eräänä iltana oli "pötköttelemässä" hetekan päällä, kun yhtäkkiä kuului korvia hivelevä laukaus. Kaveri oli ampunut kiväärillä seinän läpi. Sanoin kaverille, mitä sinä oikein rupeat räiskimään sisällä. Siihen kaveri vastasi; *Kokeilin meneekö luoti hirsiseinästä läpi.* Sanoin kaverille, että *eikö yhtään tullut mieleen, että joku voisi olla seinän takana*, olivathan muut pojat ulkona. Onneksi ketään ei sattunut olemaan seinän takana.*

Seuraavalla viikolla kävimme tutkimassa Käenkosken koulun lähellä olevaa vanhaa aittaa, joka oli rakennettu ennen sotia. Aitan alta löysimme sota-aikaisen kätkön, jossa oli peltirasiaan piilotettu venäläistä mahorkkaa ja tulitikkuja. Tupakka oli poikien mielestä aivan hyvän makuista, mutta minusta mahorkan haju oli kauheaa.

Eräänä päivänä särkyi minulta lasinen voipurkki. Otin voita leivälle ja hetken päästä vihlaasi kurkussa lasinpalasen siru. Menin illalla tohtori Koistisen vastaanotolle. Hän tokaisi minulle: *on tyhmää syödä voinkanssa lasinpalaja.* Lopuksi hän sanoi: *Lasi tulee aikanaan pois mahasta ja se ilmoittelee, jos se tekee haavoja suolessa kulkiessa.*

Lopetin kämppääsumisen, kun pojat rupesivat iltaisin juopottelemaan ja pelaamaan korttia. Minua ei silloin, eikä nyt kiinnostanut juopottelu. Kuljin savotassa kuukauden ajan kotoa käsin. Päivittäin ajoin mopolla 80 – 90 km. Istutussavotta loppui aikanaan ja jäin kotiin tekemään heinätöitä. Kuuma kesä jatkui myös heinäkuussa. Heinätyöt saatiin tehtyä hyvissä olosuhteissa ja heinäsaato oli mitä parhainta. Kesä kului nopeasti ja pian oltiin syksyssä.

Syksyn saapuessa aloitin ammattikoulussa auton asentajan opinnot. Elokuun alku oli lämmintä, mutta kuun puolivälissä tulivat runsaat sateet ja kuun lopussa ensimmäiset yöpakkaset. Syksyllä tuntui siltä, että lopetan opiskelut ja lähdän keväällä etelään etsimään töitä. Syk-

syn mittaan opiskelu alkoi kuitenkin kiinnostaa ja päätin jatkaa opintoja.

Iltaisin, öisin ja viikonloppuisin olimme veljien kanssa Kuuksenvaaran kuivaamolla kuivaamassa viljaa. Työ oli kolmivuorotyötä. Yleensä jouduin ottamaan yövuoroja ja viikonloppuvuoroja, kun olin päivät ammattikoulussa. Työ oli raskasta ja kylmien säiden aikana öljypoltin reistaili päivittäin. Eräänä päivänä pojat tulivat kuivaamolle ja ottivat laarissa olevaa ruista mukaan. Sanoivat, että nyt saadaan tehtyä hyvää pontikkaa. En tiedä missä pojat tekivät pontikkaa, mutta myöhemässä vaiheessa pääosa joutui tekemään tiliä, niin pontikan keitoista kuin muista kolttosista Arvi Koivuniemelle.

Syyskuun puolivälissä loppui viljan kuivaaminen ja samalla loppuivat työt. Syyskuun lopussa satoi ensilumen maahan. Lokakuu oli normaalivuosien tapaan kolea kuukausi, mutta marraskuu ja joulukuu olivat lämpimiä.

Olin palaamassa eräänä iltana koulusta kotiin. Viereeni ajoi poliisi-auto ja kuskina ollut Arvi Koivuniemi pyysi minua kyytiin. Arvi sanoi, että hän voi heittää minut kotiin. Samalla hän kyseli minulta, tiesinkö minä serkkujeni menoista? Sanoin, etten ole kulkenut heidän kanssaan enää vuoteen. Arvi sanoi siihen, että hyvä on, sillä toistakymmentä kylän poikaa on jo käynyt kuulusteluissa eri rötöksistä ja pontikan teosta.

Menin eräänä aamuna kouluun mopollani. Naapurin Kari ajeli mopolla edessäni lähellä tien keskivii-vaa. Tööttäsin ja toivoin, että hän siirtyisi hiukan sivummalle. Kari ei reagoinut minun merkkeihin millään tavalla. Lähdin sitten aikanaan ohittamaan Karia oikealta puolelta ja siinä vaiheessa Kari kääntyi minun eteeni. Lensin kaarella hänen mopon yli turvalleni tiehen. Kehoni oli kolarin jälkeen täynnä mustelmia ja kuhmuja.

Joulukuussa lämpötila nousi itsenäisyyspäivän vesisateiden saattelemana plussalle ja lumet sulivat kokonaan pois. Ajelin itsenäisyyspäivän iltana mopolla kirkonkylälle ja tien liukkauden vuoksi kaaduin Maatalouskoulun mäessä. Menimme mopon kanssa peräkkäin koko mäen alas asti. Onneksi ei sattunut sillä kertaa autoja tielle, sillä kyyti oli kovaa ja hallitsematonta. Jouluaattona satoi maahan parin sentin lumipeitteen, joka sulii pois joulun aikana.

Ensimmäinen syksy ammattikoulussa oli edennyt suunnitelmien mukaan ja keväällä jatkoin opiskelua auton asentajan ammattiin. Vuoden keskilämpötila oli 3,7 astetta plussalla, joka oli reilun asteen normivuosia lämpimämpi. Vuodenvaihde vietettiin todella lauhassa säässä ja uutta vuotta otin vastaan kotona. Lunta oli maassa vuoden vaihteessa vain muutama sentti. Vuosi oli kulunut nopeasti ja monenlaista muutosta oli vuoden aikana tapahtunut elämässäni.

Valokuvia vuodelta 2015

Tammikuu, vanha lato Riihijoella

Helmikuu, Tsasouna Parppeinvaaralla

Maaliskuu, Majavapuro Kuuksenvaarassa

Huhtikuu, Lyöropuro Kuuksenvaarassa

Toukokuu, Keltasilmä

Kesäkuu, Lankojärvi aamuyöllä

Heinäkuu, Myllylampi

Elokuu, Kasinjärvi auringonlaskun aikaan

Syyskuu, Yläjärvi aamulla kello 7.00

Lokakuu, Kasinjärvi ilta-auringonpaisteessa

Marraskuu, Yläjärvi

Joulukuu, Parppeinvaaran tsasouna